

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

III/3374/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 267. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

Indokolás

I.

- [1] 1. A Budapest Környéki Törvényszék mellett működő Bírósági Végrehajtói Fegyelmi Bíróság (a továbbiakban: indítványozó) a Fgy.Vh.11/2023/34. számú végzésével az előtte folyamatban lévő, önálló bírósági végrehajtó ellen indult fegyelmi eljárást végzésével felfüggesztette és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó a 2024. október 11. napján az Alkotmánybírósághoz érkezett indítványában a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 267. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenessége megállapítását és alkalmazásának kizárását kérte az előtte folyamatban lévő ügyben. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezés ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [2] 2. A bírói kezdeményezés alapjául szolgáló ügyben a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (a továbbiakban: hatóság) elnöke és Magyar Bírósági Végrehajtói Kar hivatali szervének vezetője feljelentést tett fegyelmi vétség elkövetése miatt, melyben az önálló bírósági végrehajtóval szemben a Vht. 267. § (4) bekezdése szerinti, a fegyelmi vétség jellegére tekintettel kötelezően alkalmazandó pénzbüntetés kiszabását indítványozták.

- [3] Az indítványozó bíróság az Alaptörvény 28. cikkének első mondatában foglalt értelmezési eljárása során úgy ítélte meg, hogy a Vht. 267. § (4) bekezdése, miszerint, ha a fegyelmi vétség a végrehajtó pénzkezelésére vagy díjszabására vonatkozó szabályok megsértésével valósult meg, pénzbüntetést kell alkalmazni, alaptörvényellenes, több okból.
- [4] Az indítványozó bíróság álláspontja szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamiság és az abból levezetett jogbiztonság, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét okozza a támadott rendelkezés a pénzbüntetés kötelező alkalmazásának előírásával, mivel ezzel kizárja, hogy a szankcióról döntő bíróság a büntetés kiszabása során ténylegesen mérlegelhessen, a jogsérelem súlyához igazodó joghátrányról dönthessen, lehetősége legyen a büntetés egyéniesítésére. A bíróság a pénzbírság összegének meghatározása során ugyan nincs kötve a feljelentésben indítványozott mértékhez, de a pénzbüntetés ténye a Vht. 234/A. § (1) bekezdés a) pontja alapján azzal a további jogkövetkezménnyel jár, hogy az önálló bírósági végrehajtó szolgálatának újabb hét évre szóló folyamatosságát a hatóság elnöke nem állapítja meg.
- [5] Az indítvány értelmében a pénzbüntetés alkalmazásával automatikusan beálló „hivatalvesztés” jogkövetkezmény miatt nem biztosított az elsőfokú döntés ellen az Alaptörvény XVIII. cikk (7) bekezdése szerinti tényleges és hatékony jogorvoslat, a kifogásolt rendelkezés ugyanis nem enged választást a büntetések közül a másodfokon eljáró fegyelmi bíróság számára sem.
- [6] Az indítványozó bíróság kiemelte, hogy az előtte folyamatban lévő eljárás – egyebek mellett – a végrehajtó pénzkezelésére vagy díjszabására vonatkozó szabályok megsértése miatt indult, ezért a fegyelmi vétség megállapítása esetén „a jövőbeli de facto hivatalvesztés – a pénzbüntetés kötelező alkalmazása miatt – a fegyelmi eljárás tárgyát képező cselekmény súlyára, a felróhatóság vagy bűnösség fokára való tekintet nélkül beáll”.

II.

- [7] 1. Az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(...)

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[8] 2. Az indítvánnyal érintett Vht. rendelkezése:

„267. § (4) Ha a fegyelmi vétség a végrehajtó pénzkezelésére vagy díjszabására vonatkozó szabályok megsértésével valósult meg, pénzbüntetést alkalmazni kell.”

III.

[9] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.

[10] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként a beadvány Alaptörvénynek és Abtv.-nek való megfelelőségét vizsgálta. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezheti az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már kimondta.

[11] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 25. § (1) bekezdésében és 51–52. §-aiban előírt feltételeknek eleget tesz: az indítványozó *a*) megjelölte azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát; *b*) előadta az eljárás megindításának indokait; *c*) megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, *d*) indokolást adott arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezést miért tartja ellentétesnek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel és *e*) kifejezett kérelmet fogalmazott meg az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára.

[12] Az indítványozói jogosultságot illetően az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a fegyelmi ügyekben eljáró bíróságokat az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti független és pártatlan bíróságnak tekinti {lásd: 28/2019. (XI. 4) AB határozat, Indokolás [33]}, így ebben az ügyben a bírósági végrehajtói fegyelmi bíróság egyedi normakontroll benyújtására jogosult bíróságnak minősül.

[13] Az Abtv. 25. § (1) bekezdése értelmében az egyedi normakontroll eljárásnak további két – egymással összefüggő – feltétele, hogy a bírói kezdeményezés ténybeli alapja a bíró előtt folyamatban lévő egyedi ügy legyen, és a kezdeményezésnek ebben az ügyben alkalmazandó jogszabály vizsgálatára kell irányulnia {lásd: 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [22]}. E két követelménynek az indítvány eleget tesz.

[14] 2. Az indítványozó bíróság a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való alkotmányos jogok, és ebből következően a jogállamisághoz fűződő jogbiztonság

követelményének sérelmét arra alapította, hogy a Vht. 267. § (4) bekezdése meghatározott fegyelmi vétségek esetén kötelezően írja elő a pénzbüntetés alkalmazását, nem adva ezzel lehetőséget a bírósági mérlegelésre, a büntetés egyéniesítésére.

- [15] 2.1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, amelyet a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban kifejezetten a fegyelmi eljárásokkal összefüggésben erősített meg, hogy a büntető eljárásokkal szemben megfogalmazott követelményeknek – köztük a tisztességes eljárás követelményének – érvényesülniük kell minden olyan eljárás során, amely kimenetele a büntetőjogi elmarasztaláshoz hasonló hátrányokkal járhat {Indokolás [50]}.
- [16] Az indítványozó véleményétől eltérően az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz való jog alapvetően magával az eljárással szemben fogalmaz meg elvárásokat. A tisztességes eljáráshoz való jog nem értelmezhető akként, hogy valamely jogsértés esetén alkalmazandó szankció arányosságát is eszerint lehessen és kelljen megítélni. Már korábban rögzítette azt az Alkotmánybíróság, hogy a „jogsértések esetén alkalmazandó szankció meghatározásának feladata a jogalkotóé, úgyszintén azon szempontok rögzítése, melyek a joghátrány mértékét, súlyosságát befolyásolják (...). A jogalkotót viszonylag széleskörű mozgástér illeti meg egy-egy szankciórendszer kialakítása körében, ennek alkotmányos kereteit az Alaptörvény más rendelkezései jelölik ki (pl. jogállamiság), nem pedig a tisztességes eljáráshoz való jog. Ennek az alapjognak nem képezi a részét a személyes felelősség, illetve a büntetések egyéniesítésének elve sem” {3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [63]}. Az Alkotmánybíróság megemlíti továbbá, hogy az önálló bírósági végrehajtókkal összefüggésben egy korábbi határozatában rámutatott, a végrehajtói szolgálat közjogi jellegű jogviszony, a végrehajtó kiemelt közbizalmat élvező közfeladatot lát el, tevékenysége az igazságszolgáltatás részeként értelmezendő. Az ilyen típusú jogviszonyok esetében pedig az állam nagy szabadsággal rendelkezik a jogviszony feltételeinek, tartalmának meghatározása során {lásd: 3519/2023. (XII. 14.) AB határozat, Indokolás [38]}.
- [17] A jogorvoslathoz való jog sérelmét állító indítványi elemmel kapcsolatban az Alkotmánybíróság kiemeli, következetes gyakorlata, hogy a jogorvoslathoz való jog, mint alkotmányos alapjog tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belül magasabb fórumhoz fordulás lehetősége a jogsérelem orvoslása érdekében. A jogorvoslat lényege a jogorvoslás lehetősége, vagyis, hogy a jogorvoslat által nyújtott jogvédelem képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására {lásd: 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [79]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben rámutat, a Vht. 270. § (3) bekezdése értelmében az önálló bírósági végrehajtó elleni fegyelmi eljárás kétfokú, az elsőfokú döntés ellen másodfokon eljáró fegyelmi bíróság a Kúria mellett működő Bírósági Végrehajtói

Fegyelmi Bíróság, amely három fegyelmi bíróból álló tanácsban eljárva érdemben bírálja el a jogorvoslati kérelmeket.

- [19] Mindezek alapján ebben az ügyben és indítvány alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Vht. kötelező pénzbüntetés alkalmazását előíró 267. § (4) bekezdése és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése között nem állapítható meg az indítványozó által állított alkotmányos összefüggés, ekként az erre alapított B) cikk (1) bekezdésének sérelme sem vetődik fel.
- [20] 2.2. Az indítványozó bíróságnak a támadott rendelkezés alkalmazásával bekövetkező további jogkövetkezménnyel, vagyis a fegyelmi büntetés miatt a szolgálat folyamatossága kizártságával összefüggő aggályát illetően az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a már hivatkozott 3519/2023. (XII. 14.) AB határozatban foglalkozott ezzel a kérdéssel. Az Alkotmánybíróság ebben a határozatában kifejtette, hogy az utóbbi években a jogalkotó több jogszabállyal döntött az önálló jogállású bírósági végrehajtói szervezet átalakításáról. A reform egyik lényegi eleme a határozatlan időtartamú végrehajtói kinevezések határozott, hét éves időtartamra változtatása volt és a végrehajtói szolgálati jogviszony folyamatosságának megállapíthatóságával kapcsolatban előírta, hogy a fegyelmi büntetéseket etekintetben értékelni kell. A Vht. 234. §-ának második fordulata ugyanis a már szolgálatot ellátó végrehajtókat előnyben részesíti az általános szabályokhoz – miszerint a végrehajtói állást pályázat útján kell betölteni – képest. A már szolgálatban lévő végrehajtónak ebben az esetben nem kell megmérettetnie magát egy versenyeztetési eljárásban és nem kell pályázatot benyújtania, de nyilvánvalóan ekkor is meg kell felelnie a kinevezéshez szükséges törvényi előírásoknak. A kedvezmény igénybevételét kizáró szempontokat a Vht. 234/A. §-a és a Vht. 306/I. §-ának második mondata definiálja, ezek fennállása nem teszi lehetővé a végrehajtói szolgálati jogviszony folyamatosságának a megállapítását. Az Alkotmánybíróság ezen hivatkozott határozatában kiemelte, hogy bár ez a szempont hátrányként jelenik meg a végrehajtói állást betöltő személyre nézve, de alapvetően nem szankcionáló jellegű, valójában a végrehajtói szolgálati jogviszony kedvezményes megújítására irányuló kizáró feltételként értelmezhető, és így nem zárja ki azt, hogy a végrehajtó pályázat útján újból elnyerje a tisztséget {lásd: Indokolás [29] – [36]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben ismét hangsúlyozza, az említett szabály valójában a végrehajtói jogviszony egy későbbi időpontban esedékessé váló megújítására vonatkozó kedvezményes lehetőséget érintő kizáró feltétel és nem az indítványozó bíróság által hivatalvesztésnek ítélt további szankció.
- [22] 3. Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, a bírói kezdeményezés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek, és ebből következően a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét megalapozottan nem veti fel, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2024. december 17.

Haszonicsné dr. Ádám Mária s.k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [23] 1. A Határozattal, s annak indokolásával egyetértek. A Határozat indokolása kapcsán – azzal összhangban állónak tartott – párhuzamos indokolásom csatolom [Abtv. 66. § (3) bekezdés]
- [24] 2. A Vht. alapján a fegyelmi vétség (felelősség) megállapítása esetén kötelező a szankció (pénzbüntetés) kiszabása, ha a fegyelmi vétség a végrehajtó pénzkezelésére vagy díjszabására vonatkozó szabályok megsértésével valósult meg [Vht. 267. § (4) bekezdés]. A Vht. ezen alkalmazása bírói feladat [Vht. 270. §].
- [25] 3. A jogállam fogalmának kialakulását a közigazgatási (hatósági) jogalkalmazás általi diszkréció lehetősége, illetve terjedelme gerjesztette. Mondván a végrehajtó hatalom, illetve attól függő általi joggyakorlás diszkrecionalitása, diszkrecionális döntési jogköre kockázatot jelent a törvények (a jog) uralmának érvényesülésére.
- [26] Erre volt válasz a közigazgatási hatósági döntések feletti bírói felülvizsgálat, annak jogszerűsége korlátozott módja, avagy a teljes (érdemi) terjedelmű bírói út törvényi lehetősége (aminek szervezeti megoldása a külön közigazgatási bíróság, vagy az egy bírói szervezeten belüli a közigazgatási szakági ítélezés).
- [27] E válasz lényege, hogy a bíróság, a bírósági jogalkalmazás esetében a diszkrecionalitás nem a törvények alkalmazásának kockázata, hanem éppen a törvények egyedi esetre való alkalmazásának a jog uralmával igazolható lényege (szemben a közigazgatási hatósági jogalkalmazással).

- [28] Bíróság esetében (minden bírói döntés esetében) a fő kérdésekben (felelősség, joghátrány) való mérlegelési szabadság a bírói jogalkalmazás lényegi magja. (Ezt szolgálja a függetlenség s pártatlanság iránti elvárás).
- [29] 4. Ehhez képest – álláspontom szerint –, ha a törvény akár a felelősség megállapítását, akár a joghátrány alkalmazását eleve kötelezővé teszi, akkor mindig vizsgálni kell, hogy van-e ennek olyan speciális, észszerű alapon álló körülménye, amivel igazolható a bírói diszkréció, mérlegelés kiiktatása. Önmagában az ilyen kötelezőség nem lenne helyénvaló.
- [30] Jelen esetben a joghátrány kötelező alkalmazása törvényi kötelezőségének törvényi feltétele, hogy a végrehajtó felelősségének (fegyelmi vétségének) megállapítása a pénzkezelésre vagy díjszabására vonatkozó szabályok megsértésével valósult meg.
- [31] Ez az a speciális körülmény, ami – álláspontom szerint – tartalmi szempontból igazolhatóvá teszi a pénzbüntetés feltétlen (bírói mérlegelést nélkülöző) alkalmazásának törvényi előírását [vö.: hasonló Btk. 50. § (2) bekezdés].
- [32] E körülmény – vagyis a fegyelmi vétséget megvalósító magatartás természete – ugyanis egyenes összefüggést teremt az elkövetett vétség mibenléte és az alkalmazandó szankció mibenléte között.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Márki Zoltán s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [33] A határozat az indítványozó által kifogásolt alapjogok tekintetében arra a következtetésre jut, hogy a Vht. kötelező pénzbüntetés alkalmazását előíró 267. § (4) bekezdése és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése között nem állapítható meg az indítványozó által állított alkotmányos összefüggés, ekként az erre alapított B) cikk (1) bekezdésének sérelme sem vetődik fel. Ezért a rendelkező részben a bírói kezdeményezést elutasítja. Úgy vélem, hogy a határozat ezen következtetése – az alábbi szempontok okán – nem áll összhangban az Alkotmánybíróság gyakorlatával, ezért azt a szavazatommal nem támogattam.
- [34] Maga a tervezet is rámutat: az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, amelyet a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban kifejezetten a fegyelmi eljárásokkal összefüggésben erősített meg, hogy a büntetőeljárásokkal szemben megfogalmazott követelményeknek – közöttük a tisztességes eljárás követelményének – érvényesülniük kell minden olyan eljárás során, amely kimenetele a büntetőjogi elmarasztaláshoz hasonló hátrányokkal járhat {Indokolás [50]}.

- [35] Figyelemmel az Alkotmánybíróság ezen következetes gyakorlatára, úgy vélem, hogy a büntetőeljárásokkal szemben eddig megfogalmazott követelmények alapján a konkrét indítvány két vonatkozásban is felvetette az alaptörvény-ellenesség vizsgálatának a szükségességét:
- [36] 1. Összhangban áll-e az Alaptörvényből fakadó követelményekkel a konkrét szankció, a pénzbüntetés kötelező alkalmazására szóló törvényi előírás?
- [37] 2. Összhangban áll-e az Alaptörvényből fakadó követelményekkel a szankcionáláshoz kapcsolódó további jogkövetkezmény, vagyis az, hogy az önálló bírósági végrehajtó szolgálatának újabb hét évre szóló folyamatosságát a hatóság elnöke nem állapítja meg?
- [38] Részletes indokaim az alábbiak.
- [39] 1. Az első kérdés kapcsán ki kell emelni, hogy az Alkotmánybíróság értelmezésében a független és pártatlan bírósághoz való jog a tisztességes eljárás követelményrendszerének olyan lényeges eleme, amelynek érvényesülése nélkülözhetetlen a többi alkotmányos alapjog védelméhez. E követelmények nyújthatnak ugyanis garanciát arra, hogy a felek egyéni jogairól egy valóban semleges fórum hozzon döntést. Másfelől a független és pártatlan bíróság a jogállamok működésének egyik legfontosabb alapelve. A demokratikus jogállamokban ugyanis nélkülözhetetlen, hogy a bíróság döntései a kötelező erő és a véglegesség igényével léphessenek fel. A bíróság pedig kizárólag akkor felelhet meg ezeknek a várakozásoknak, ha eljárásait függetlenül és pártatlanul, a tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerével összhangban folytatja {erről lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}. Független és pártatlan bíráskodás hiányában az egyéni jogok érvényesítése szenved csorbát. Mindebből következik, hogy a tisztességes eljárás követelményrendszerének szerves részét alkotó függetlenség és pártatlanság a demokratikus jogállamokban feltétlen érvényesülést kívánó alkotmányos igényként jelentkezik. {Részletesen lásd: 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [28], megerősítette: 26/2021. (VIII. 11.) AB határozat, Indokolás [38]}
- [40] Az Alkotmánybíróság számos korábbi határozatában, többféle megközelítésben foglalkozott a tisztességes eljárás markáns garanciális elemeként a független bírósághoz való joggal. Az adott alapjog és a büntetéskiszabás viszonyrendszerét az Alkotmánybíróság a 13/2002. (III. 20.) AB határozatban vizsgálta részletesen a régi Btk.-nak a középérték szerinti büntetés kiszabására irányadó szabálya kapcsán. Döntésében a testület felidézte korábbi megállapítását arról, hogy az egyes bűncselekmények természetéhez és súlyához igazodó büntetési rendszer és a büntetéskiszabás normatív előírásai együttesen szolgálják a jogállami legális büntetés funkcióját: a szankcióval történő arányos és megérdemelt viszonzást. (ABH 2002, 85, 98-99.; lásd még: 1214/B/1990. AB határozat, ABH 1995, 571, 576, 577.)

- [41] Hasonló alapjogi problémát vizsgált továbbá az Alkotmánybíróság a 23/2014. (VII. 15.) AB határozatban is. Ezen vizsgálat fókuszában az erőszakos többszörös visszaesőkre vonatkozó „három csapás” szabályhoz kapcsolódóan a halmazati büntetés súlyosításával összefüggő jogszabályi rendelkezések, így az életfogytiglani szabadságvesztés kötelező kiszabására irányadó szabály alkotmányossága állt. A döntésben az Alkotmánybíróság két összefüggésben is megállapította az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiságból fakadó jogbiztonság követelményének a sérelmét.
- [42] Ezen előzmények alapján úgy vélem, az alkotmányjogi összefüggés egyértelmű hiánya az első kérdés kapcsán a konkrét ügyben nem volt megállapítható, és helye lett volna az érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatásának.
- [43] 2. A második kérdés a szankcionáláshoz kapcsolódó egyéb jogkövetkezmények témakörét érinti azáltal, hogy a pénzbüntetés folyamatosságát az önálló bírósági végrehajtó szolgálatának újabb hét évre szóló folyamatossága megszakad. Ez az Alkotmánybíróságnak mentesítéssel és az elítéléshez kapcsolódó ún. másodlagos jogkövetkezményekkel kapcsolatos gyakorlata körébe eső kérdés. Hasonló kérdést vizsgált érdemben a testület
- a 20/2013. (VII. 19.) AB határozatban a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység kapcsán,
 - a 3102/2018. (IV. 9.) AB határozatban a lőfegyverekről és a lőszerokről szóló törvény rendelkezései kapcsán,
 - 23/2020. (VIII. 4.) AB határozatban a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló, valamint Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény rendelkezései kapcsán.
- [44] Már 20/2013. (VII. 19.) AB határozatban rámutatott az Alkotmánybíróság, hogy mind a hatályos szabályozás, mind a hazai jogtörténet ismer és alkalmaz olyan szabályozási megoldásokat, amelyek fokozatossá teszik az átmenetet a büntetett előlethez fűződő joghátrányok fennállása és az azok alól való teljes mértékű mentesülés között. Főszabály ugyanis az, hogy ha a mentesítés törvényben előírt feltételei bekövetkeznek, a mentesített személy megszerezheti és gyakorolhatja mindazokat a jogosítványokat, viselheti mindazon tisztségeket, amelyeket a jogszabályok a büntetlen előéletű állampolgárok részére biztosítanak. Ezen feltétel bekövetkezésének időpontjától kezdődően nem tartozik számot adni a mentesítés alá esett korábbi elítélés(ek)ről, azok a hatóság által részére kiadott erkölcsi bizonyítványban sem szerepelnek. Ugyanakkor alkotmányossági szempontból szükséges lehet, hogy fontos, bizalmas vagy a közösségre nézve veszélyes tevékenységeket, tipikusan munkaköröket egykori bűnelkövetők az elítéléshez fűződő joghátrányok alól való mentesülést követő meghatározott időtartamban se tölthessenek be. Ennek megfelelően a jogalkotó azt a megoldást követi, hogy a mentesítést követően is fennmaradó joghátrányokat – mint az elítéléshez fűződő

kivételes következményeket – egyedi jelleggel, az adott tevékenységet meghatározó szabályozásban deklarálja. A fontos, bizalmas vagy adott esetben veszélyes tevékenységek esetén érvényesülő, indokolt társadalmi óvatosság azonban csak meghatározott körben, az Alaptörvény szabta keretek között, a szükséges esetekben és az arányosság követelményének szem előtt tartásával érvényesülhet. (Indokolás [36]-[37])

- [45] A 3102/2018. (IV. 9.) AB határozatban fejtette ki továbbá az Alkotmánybíróság, hogy azon hátrányos jogkövetkezményeket, amelyek a büntetőjogon kívül érvényesülnek, a magyar jog nem szabályozza egységesen. Ezek ágazati jogszabályokban találhatóak meg. Széles körben megjelennek, így például az alkotmányjog, az államigazgatási jog, a munkajog (pl. a közoktatásban alkalmazás feltétele az, hogy az alkalmazott büntetlen előéletű legyen), a polgári jog (pl. hivatásos gondnok csak büntetlen előéletű személy lehet) vagy a gazdasági jog területén is (pl. közbeszerzési eljárásban nem lehet ajánlattevő, aki a büntetett előlethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól nem mentesült). A jogkövetkezmények, tartalmukat tekintve kötődhetnek például a választójoghoz, munkakör betöltéséhez, hivatali tisztség viseléséhez, meglévő jogosítványok elvesztéséhez. (Indokolás [22])
- [46] Ezen, az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatából fakadó követelményeket szem előtt tartva a fenti második kérdés tekintetében szintén megállapíthatónak tartottam az alkotmányos összefüggés fennállását, és szükségesnek ítélttem annak érdemi vizsgálatát.
- [47] Összességében nem tartom kizártnak, hogy egy, az Alkotmánybíróság gyakorlatával összhangban lefolytatott érdemi alkotmányossági vizsgálat a konkrét esetében a bírói kezdeményezés elutasításához vezethetett volna. Ilyen vizsgálat hiányában ugyanakkor a határozat indokolása nem győzött meg a döntés megalapozottságáról.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Cziné Ágnes s.k.,
alkotmánybíró